

Sygn. akt IV Ca 579/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Płocku IV Wydział Cywilny – Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodnicząca – SSO Barbara Kamińska

Sędziowie SO Joanna Świerczakowska

SO Renata Wanecka (spr.)

Protokolant sekr. sądowy Anna Bałdyga

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 grudnia 2015 r. w P.

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

przeciwko (...) Szpitalowi Wojewódzkiemu w C.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Ciechanowie z dnia 2 października 2014 r.

sygn. akt I C 817/14

1. oddala apelację;

2. zasądza od (...) Szpitala Wojewódzkiego w C. na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. kwotę 1.800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego za II instancję.

Sygn. akt IV Ca 579/15

UZASADNIENIE

W pozwie złożonym 11 kwietnia 2014r. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. przeciwko (...) Szpitalowi Wojewódzkiemu w C. wniosła o zasądzenie na jej rzecz kwoty 64.617,96 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wytoczenia powództwa oraz zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu powódka wskazała, że należność dochodzona pozwem stanowi wartość dostarczonych Szpitalowi gazów medycznych i technicznych, za które nie otrzymała zapłaty.

Sąd Rejonowy w Ciechanowie wyrokiem z 2 października 2014r. zasądził od (...) Szpitala Wojewódzkiego w C. na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. kwotę 51.883,22 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 11 kwietnia 2014r. oraz kwotę 5.478,40 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, oddalając powództwo w pozostałej części.

Po wydaniu wyroku powódka cofnęła pozew w części obejmującej kwotę 12.730,93 zł i podtrzymała żądanie zasądzenia na jej rzecz kwoty 51.887,03 zł. W uzasadnieniu (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. wskazała, że (...) Szpital Wojewódzki w C. zapłacił część należności jeszcze przed złożeniem pozwu.

Postanowieniem z 25 lutego 2015r. Sąd Rejonowy w Ciechanowie uchylił swój wyrok z 2 października 2014r. w punkcie II w zakresie oddalającym powództwo o zapłatę kwoty 12.730,93 zł i umorzył postępowanie w tym zakresie, powołując się na treść art. 332 § 2 kpc w zw. z art. 203 § 3 i 4 kpc.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 3 września 2011 roku została zawarta pomiędzy (...) Szpitalem Wojewódzkim w C., a (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na podstawie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego prowadzonego w trybie przetargu nieograniczonego umowa nr (...) na dostawę gazów medycznych i technicznych, która obowiązywała w okresie roku od daty jej zawarcia. Zgodnie z § 4 ust. 1 tej umowy, zamawiający (...) Szpital Wojewódzki w C. zobowiązał się zapłacić cenę za dostarczony towar w terminie 30 dni od daty wystawienia faktury.

W dniu 3 września 2012 roku została zawarta pomiędzy (...) Szpitalem Wojewódzkim w C. Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej z siedzibą w C., a (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w W. kolejna umowa nr (...) na dostawę gazów medycznych, która obowiązywała w okresie kolejnego roku od daty jej zawarcia. Zgodnie z § 4 ust. 1 tej umowy zamawiający (...) Szpital Wojewódzki w C. zobowiązał się zapłacić cenę za dostarczony towar w terminie 30 dni od daty wystawienia faktury.

Powódka dostarczyła towar zgodnie z zapisami umowy i wystawiła faktury z tego tytułu na łączną kwotę 54.718,02 zł, a mianowicie:

- fakturę nr (...) z dnia 31 sierpnia 2012 roku na kwotę 5.079,40 zł z terminem płatności 30 września 2012 roku,
- fakturę nr (...) z dnia 31 sierpnia 2012 roku na kwotę 7.592,85 zł z terminem płatności 30 września 2012 roku,
- fakturę nr (...) z dnia 5 września 2012 roku na kwotę 4.657,06 zł z terminem płatności 5 października 2012 roku,
- fakturę nr (...) z dnia 30 września 2012 roku na kwotę 8.955,36 zł z terminem płatności 30 października 2012 roku,
- fakturę nr (...) z dnia 30 września 2012 roku na kwotę 773,28 zł z terminem płatności 30 października 2012 roku,
- fakturę nr (...) z dnia 2 października 2012 roku na kwotę 2.413,61 zł z terminem płatności 1 listopada 2012 roku,
- fakturę nr (...) z dnia 31 października 2012 roku na kwotę 455,76 zł z terminem płatności 30 listopada 2012 roku,
- fakturę nr (...) z dnia 31 października 2012 roku na kwotę 6.862,32 zł z terminem płatności 30 listopada 2012 roku,
- fakturę nr (...) z dnia 5 listopada 2012 roku na kwotę 1.168,42 zł z terminem płatności 5 grudnia 2012 roku,
- fakturę nr (...) z dnia 30 listopada 2012 roku na kwotę 8.077,32 zł z terminem płatności 30 grudnia 2012 roku,
- fakturę nr (...) z dnia 30 listopada 2012 roku na kwotę 363,96 zł z terminem płatności 30 grudnia 2012 roku,
- fakturę nr (...) z dnia 4 grudnia 2012 roku na kwotę 762,80 zł z terminem płatności 3 stycznia 2013 roku,
- fakturę nr (...) z dnia 31 grudnia 2012 roku na kwotę 5.229,36 zł z terminem płatności 30 stycznia 2013 roku,
- fakturę nr (...) z dnia 1 stycznia 2013 roku na kwotę 1.701,00 zł z terminem płatności 31 stycznia 2013 roku,
- fakturę nr (...) z dnia 3 stycznia 2013 roku na kwotę 625,52 zł z terminem płatności 2 lutego 2013 roku.

Pozwany nie zapłacił należności z w/w faktur w terminach ich wymagalności.

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. pismem z dnia 19 marca 2014 r. wezwała (...) Szpital Wojewódzki w C. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej z siedzibą w C. do zapłaty należności.

W dniu 28 marca 2014 roku pozwany uiszczył na rzecz powódki kwotę 12.672,25 zł z tytułu należności głównych, na które wystawiono faktury nr (...).

Pozwany nie zapłacił pozostałych należności. W związku z powyższym, powódka skapitalizowała odsetki od tych należności według stanu na dzień 10 kwietnia 2014 roku i naliczyła z tego tytułu kwotę 7.385,97 zł (nie licząc faktur nr (...)).

Powyższej kwoty pozwany nie uiszczył.

(...) Szpital Wojewódzki w C. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej z siedzibą w C. jest w trudnej sytuacji finansowej, ale jednocześnie w sposób stały uzyskuje znaczne środki z Narodowego Funduszu Zdrowia w związku z posiadanymi z nim kontraktami. Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku jego zobowiązania krótkoterminowe stanowiły kwotę 40.709.348,47 zł, zaś na dzień 31 grudnia 2013 roku kwotę 41.754.223,68 zł, w tym z tytułu dostaw i usług o okresie wymagalności do 12 miesięcy odpowiednio 23.523.756,90 i 28.951.87,86 zł. Prowadzi rozbudowaną działalność medyczną i udziela dziesiątek tysięcy porad medycznych rocznie i jeszcze więcej przeprowadza badań diagnostycznych.

Dokonując oceny prawnej, Sąd I instancji stwierdził, że powództwo, co do zasady podlegało uwzględnieniu.

Strony niniejszego procesu łączyła umowa dostawy, z której wynika roszczenie powódki. Zgodnie z art. 605 kc, przez umowę dostawy dostawca zobowiązuje się do wytworzenia rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku oraz do ich dostarczenia częściami albo okresowo, a odbiorca zobowiązuje się do odebrania tych rzeczy i do zapłacenia ceny. W sprawie niniejszej bezspornym było, iż dostawca spełnił swój obowiązek i dostarczył gaz, którego dotyczyła zawarta między stronami umowa, zaś odbiorca odebrał go, lecz za wskazane wyżej faktury (z wyjątkiem dwóch) nie uiszczył należności, mimo upływu terminu wskazanego w nich, a ustalonego zgodnie z § 4 ust. 1 umów. Już, zatem z powyższego względu roszczenie powódki w zakresie należności głównych było zasadne, choć jeszcze przed wniesieniem pozwu do Sądu, tj. 28 marca 2014 roku, pozwany uiszczył na rzecz powódki kwotę 12.672,25 zł z tytułu należności głównych, na które wystawiono faktury nr (...). Powód mimo powyższego objął roszczeniem również tę kwotę i do czasu zamknięcia rozprawy nie ograniczył tego powództwa. Stąd też roszczenie powoda w zakresie należności głównej podlegało uwzględnieniu do kwoty 42.046,47 zł (54.718,92 zł - 12.672,25 zł).

Zgodnie z treścią art. 481 § 1 kc, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. W świetle § 2 w/w przepisu, jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe. Jednakże, gdy wierzycielność jest oprocentowana według stopy wyższej niż stopa ustawowa, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy. W sprawie niniejszej strony powyższą kwestię w sposób analogiczny, jak w art. 481 § 1 i 2 kc uregulowały w § 7 ust 5 zawartych umów wskazując na odsetki ustawowe. Stąd też również to roszczenie powódki było zasadne. Żądanie zasądzenia kolejnych zaś odsetek od kwoty kapitału oraz odsetek ustawowych naliczonych od dnia wymagalności do dnia 10 kwietnia 2014 roku znajduje podstawę w art. 482 § 1 kc, który to brzmi od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa, chyba że po powstaniu zaległości strony zgodziły się na doliczenie zaległych odsetek do dłużnej sumy. Powódka w sprawie niniejszej pozew wniosła w dniu 11 kwietnia 2014 roku, i od tej daty zażądała również odsetek. Podkreślić należy, że pozwany nie kwestionował wysokości naliczonych odsetek. W związku jednak z częściowym spłaceniem zadłużenia przez pozwanego przed wytoczeniem powództwa, również w zakresie skapitalizowanych odsetek jego roszczenie podlegało częściowemu oddaleniu.

W konsekwencji powódka dochodziła należności w łącznej wysokości 64.617,96 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu tj. od dnia 11 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty. Na powyższą należność składały się – kwota 54.718,92 zł tytułem należności głównej oraz kwota 9.899,94 zł tytułem skapitalizowanych odsetek. Sąd uwzględnił roszczenie do kwoty 51.883,22 zł, na którą składają się: 42.046,47 zł – z tytułu kapitału, 7.385,97 zł – skapitalizowane odsetki od faktur niezapłaconych przez pozwaną do dnia wyrokowania (zgodnie z wyliczeniem powoda), 982,34 zł –

skapitalizowane odsetki wyliczone od kwoty 5.079,40 zł (faktura nr (...)) od dnia 30 września 2012 roku do dnia 28 marca 2014 roku (data zapłaty) oraz 1.468,44 zł - skapitalizowane odsetki wyliczone od kwoty 7.592,85 zł (faktura nr (...)) od dnia 30 września 2012 roku do dnia 28 marca 2014 roku (data zapłaty). W pozostałym zakresie Sąd powództwo, jako bezzasadne oddalił.

Sąd Rejonowy nie uwzględnił wniosku pozwanego Szpitala o rozłożenie świadczenia na raty. Stosownie do art. 320 kpc, w szczególnie uzasadnionych wypadkach Sąd może w wyroku rozłożyć na raty zasądzone świadczenie, a w sprawach o wydanie nieruchomości lub o opróżnienie pomieszczenia - wyznaczyć odpowiedni termin do spełnienia tego świadczenia. Zdaniem Sądu, w niniejszej sprawie pozwany ograniczył się jedynie do złożenia wniosku o rozłożenie świadczenia na raty w odpowiedzi na pozew oraz załączenia odpisu bilansu za 2012 i 2013 rok oraz sporządzonych przez siebie zestawień. Pozwany wniósł o rozłożenie zadłużenia na dziesięć rat, ale biorąc pod uwagę to, iż pozwany nie płacił powodowi za towar od 5 października 2012 r., to w ocenie Sądu trudno uwierzyć w dobrą wolę pozwanego, iż uiszczy zobowiązanie po rozłożeniu na raty. Szczególnie, że w sytuacji ewentualnego rozłożenia świadczenia na raty powódka utraci odsetki od daty wyroku do dat płatności poszczególnych rat (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 września 1970 roku – zasada prawna III PZP 11/70). Z kolei daty płatności Sąd musi określić w taki sposób, aby były one uzależnione od uprawomocnienia się orzeczenia. W efekcie pozwany może na tyle przedłużać kwestię uprawomocnienia się orzeczenia, iż szkoda poniesiona przez powódkę z tytułu utraconych odsetek będzie znaczna. W ocenie Sądu pozwany nie wykazał, iż jego sytuacja jest tak szczególna, aby uzasadniała rozłożenie świadczenia na raty. Sytuacja ta już od wielu lat jest podobna i mimo to nie są podejmowane żadne stanowcze działania w celu jej zmiany. Funkcjonowanie zaś placówki kosztem jej kontrahentów mija się z celem. Sąd podkreślił, że pozwany nie jest jedyną placówką świadczącą usługi medyczne, a kwestie jego relacji z NFZ nie mogą wpływać na sytuację jego kontrahentów, którzy zawierając umowy z pozwanym, liczyli na wywiązanie się przez niego ze swoich zobowiązań w terminie i poświęcili swój kapitał na wykonanie ze swej strony zobowiązania. Gdyby w taki sposób, jak pozwany zachowała się większość kontrahentów powódki, nie mogłaby ona w sposób normalny funkcjonować na rynku. Szpital nie jest jedyną placówką tego typu w okolicy, ale jest jedyną, która w taki sposób traktuje swoich dostawców. Ogromna większość placówek medycznych w Polsce znajduje się w bardzo podobnej sytuacji do pozwanego w zakresie relacji z NFZ, a mimo to jest w stanie spełniać swe zobowiązania. Podejmując zaś decyzję o rozłożeniu świadczenia na raty Sąd musi brać pod uwagę również interes powódki, a nie tylko pozwanego.

Orzekając o kosztach procesu, Sąd Rejonowy oparł się o zasadę stosunkowego rozdziału tych kosztów określoną w art. 100 zd. 1 in fine kpc, zgodnie, z którą w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą (...) stosunkowo rozdzielone. W sprawie niniejszej powódka wygrała w 80 %, a zatem pozwany winien jej zwrócić 80% poniesionych przez nią, a niezbędnych kosztów procesu. Na koszty te złożyła się opłata sądowa od pozwu w kwocie 3.231 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3.600 zł, a także opłata skarbową od pełnomocnictwa, w kwocie 17 zł. Koszty zastępstwa procesowego zostały ustalone stosownie do przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Łącznie zatem dało to kwotę 6.848 zł, a zatem 80 % z tego to kwota 5.478,40 zł, w tym 80 % z 3.600 zł kosztów zastępstwa prawnego to 2.893,60 zł.

Apelację od wyroku wniósł pozwany (...) Szpital Wojewódzki w C., zaskarżając go w całości i zarzucił naruszenie przepisów:

- prawa procesowego, a mianowicie art. 320 kpc przez błąd w ustaleniach faktycznych, mający wpływ na treść zaskarżonego wyroku, polegający na błędnym przyjęciu, że przypadku pozwanego nie zachodzą szczególnie uzasadnione przesłanki do rozłożenia zasądzonego świadczenia na raty,
- przepisów prawa materialnego, a konkretnie art. 5 kc poprzez niezastosowanie zasady kierowania się dobrem ogółu, troski o życie i zdrowie ludzi – pacjentów szpitala.

Wskazując na powyższe, pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i uwzględnienie wniosku o rozłożenie należności na raty, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W piśmie procesowym złożonym 19 maja 2015r. pozwany poinformował, że po wydaniu wyroku zapłacił część należności, a mianowicie: kwotę 42.045,77 zł tytułem należności głównej i 5.478,40 zł z tytułu zwrotu kosztów procesu w I instancji. W związku z powyższym strona pozwana cofnęła w tej części apelację.

Sąd Rejonowy w Ciechanowie postanowieniem z 28 maja 2015r. częściowo umorzył postępowanie apelacyjne w zakresie kwoty 42.045,77 zł należności głównej, zasądzonej w punkcie I zaskarżonego wyroku i kwoty 5.478,40 zł kosztów procesu zasądzonej w punkcie III zaskarżonego wyroku.

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. w odpowiedzi na apelację wniosła p jej oddalenie oraz o zasądzenie na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu za II instancję, w tym z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że z uwagi na prawomocne umorzenie postępowania apelacyjnego w części dotyczącej kwoty 42.045,77 zł należności głównej, zasądzonej w punkcie I zaskarżonego wyroku i kwoty 5.478,40 zł kosztów procesu zasądzonej w punkcie III zaskarżonego wyroku, przedmiotem badania w postępowaniu odwoławczym była jedynie pozostała część żądania.

Sąd Okręgowy w całości aprobuje ustalenia faktyczne i ocenę prawną poczynione przez Sąd I instancji i przyjmuje je za własne.

Zarzuty podniesione w apelacji nie są trafne. Sąd Rejonowy prawidłowo ocenił sytuację pozwanego i właściwie wyciągnął wnioski, które pozwalają na zastosowanie w tym wypadku art. 320 kpc. Zgodnie z tym przepisem w szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd może w wyroku rozłożyć na raty zasądzone świadczenie, a w sprawach o wydanie nieruchomości lub o opróżnienie pomieszczenia - wyznaczyć odpowiedni termin do spełnienia tego świadczenia. (...) Szpital Wojewódzki w C. jest szczególnym podmiotem funkcjonującym w obrocie gospodarczym, ponieważ jego działalność finansowana jest przede wszystkim ze środków publicznych, zaś jego zadaniem jest świadczenie usług medycznych, co oznacza, że ratuje życie i zdrowie pacjentów. Znana jest również praktyka stosowana przez NFZ niewypłacania szpitalom należności za tzw. nadwykonania.

Te wyjątkowe okoliczności nie uzasadniają jednak wniosku o rozłożenie należności na raty, ponieważ faktem powszechnie znanym jest, że (...) Szpital Wojewódzki w C. znajduje się w złej kondycji finansowej, od kilku lat notorycznie nie płaci swoich zobowiązań i dawno utracił płynność finansową. W tej sytuacji nie można oczekiwać, że wierzyciel zrezygnuje z możliwości uzyskania zaspokojenia długu w sposób jednorazowy, tracąc przy tym odsetki od daty wymagalności.

Norma przewidziana w art. 320 kpc ma charakter wyjątkowy i może być zastosowana jedynie w szczególnie uzasadnionych wypadkach, a ochrona pozwanego nie może być stawiana ponad ochronę powódki i wymaga również uwzględnienia wszystkich okoliczności sprawy, w tym także uzasadnionego interesu wierzyciela. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W., jako przedsiębiorca, nie może pozwolić sobie na dalsze odroczenie terminu płatności wymagalnych świadczeń kosztem własnej płynności finansowej, która mogłaby zagrozić jego stabilności ekonomicznej.

Z tych względów nie zasługuje na uwzględnienie także zarzut niezastosowania przez Sąd Rejonowy art. 5 kc. Nie można zarzucić powódce, że czyni ona ze swego prawa użytek, który jest sprzeczny ze społeczno-gospodarczym

przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współzycia społecznego. Działanie polegające na dochodzeniu należności wynikających z właściwie wykonanej umowy należy uznać za wykonywanie prawa i korzysta ono z ochrony.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy oddalił apelację pozwanego na podstawie art. 385 kpc.

O kosztach procesu za II instancję Sąd orzekł w myśl art. 98 kpc, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Powódka poniosła koszty zastępstwa procesowego w wysokości 1.800 zł (§ 12 ust. 1 pkt. 1) w zw. z § 6 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu). Wartość przedmiotu zaskarżenia, będąca podstawą ustalenia wysokości wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego wynika z apelacji, wartość ta nie uległa obniżeniu, mimo częściowego cofnięcia apelacji, gdyż nastąpiło to wskutek zapłaty części należności już po wszczęciu postępowania apelacyjnego.